

Nr 78.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av avtal rörande överlåtelse till Ronneby stad av viss kronan tillhörig fastighet i nämnda stad; given Stockholms slott den 4 februari 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustav Rosén.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 februari 1927.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Rosén anför:

Enligt avhandling den 12 maj 1890 mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena sidan, samt Ronneby stad, å andra sidan, överlät Ronneby stad till kronan viss mark, varå under år 1891 uppfördes ett kasernetablissemang för dåvarande Blekinge bataljon. För utvidgande av ifrågavarande område inköpte kronan enligt köpeavhandling den 25 augusti 1891 av Ronneby stad en angränsande tomt.

På grund av en i avhandlingen den 12 maj 1890 intagen bestämmelse, att däri avsett markområde skulle, i händelse området icke längre bleve erforderligt för de i och invid Ronneby förlagda trupper, åter tillfalla staden, hava under årens lopp, i anledning av att kasernetablissemanget tidvis stått

obegagnat, från stadens sida framställningar gjorts därom, att staden måtte återfå nämnda område ävensom få förvärva dels de å området uppförda byggnaderna, dels ock den enligt avhandlingen den 25 augusti 1891 till kronan försålda marken. Av vissa skäl, framför allt på grund av försvarsfrågans läge under olika skeden, hava framställningarna hittills icke lett till positivt resultat. Sedan försvarsfrågan vid 1925 års riksdag bragts till lösning, inkommo stadsfullmäktige i Ronneby med förnyad framställning i ämnet. Efter det ärendet varit föremål för utredning inom arméförvaltningens fortifikationsdepartement, som den 23 december 1925 däri avgav utlåtande, överlämnades detsamma den 22 januari 1926 till de jämlikt Kungl. Maj:ts be- myndigande den 6 november 1925 tillkallade sakkunniga för undersökning av ersättningsfrågor i anledning av regementsindragningar m. m. (den s. k. kasernkommittén).

Kasernkommittén igångsatte underhandlingar med Ronneby stad. Dessa underhandlingar hava lett till avslutandet av ett den 15 och den 21 december 1926 dagtecknat preliminärt avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, samt Ronneby stad, å andra sidan. I skrivelse till chefen för försvarsdepartementet den 12 januari 1927 har kommittén hemställt, att ifrågavarande avtal, vilket torde få fogas såsom bilaga (Bil. A) vid statsrådsprotokollet i detta ärende, måtte bliva föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning.

Kasern-
kommittén.

Kasernkommittén har i sin förenämnda skrivelse lämnat följande redogörelse för vad i ärendet tidigare förekommit.

Den 12 maj 1890 träffades mellan Kungl. Maj:t och kronan, å ena, samt Ronneby stad, å andra sidan, ett skriftligt avtal, vilket innehöll bland annat följande:

»Ronneby stad överlåter härmed utan ersättning för all framtid, i enlighet med stadsfullmäktiges beslut den 26 september 1889, till Kungl. Maj:t och kronan av den staden tillhöriga egendomen Ågården ett område, utgörande, enligt av lantmätare verkställd utredning, 1 tunnland 9.38 kappland skattlagd jord och i areal 16,640 kvadratmeter. Området är upptaget å en av kommissionslantmätaren Aug. Bentzer den 3 maj 1890 utarbetad karta och begränsas i norr och väster av förgreningarna utav den väg, som i sydvästlig riktning leder från »södra bron» mot »Waran», varande områdets gränser i överensstämmelse med nämnda karta å marken utstakat. I händelse området icke längre bliver erforderligt för de i och invid Ronneby förlagda trupper, skall detsamma åter tillfalla staden.»

På grund av nämnda handling erhöll kronan den 5 juli 1890 lagfart vid Medelsta häradsrätt å ett tunnland 9³⁸/₁₀₀ kappland skattlagd jord av det till egendomen Ågården hörande frälsehemmanet Ronneby Skogsgården nr 7 (122). Under år 1891 lät kronan å det sålunda upplåtna området för Blekinge bataljons räkning uppföra ett kasernetablissemang, bestående av en kasernbyggnad, ett exercishus, en avträdesbyggnad, en sprutbod och diverse mindre stallbyggnader. Kostnaderna för byggnadernas uppförande belöpte sig till 136,500 kronor.

För utvidgning av området inköpte kronan enligt köpeavhandling den 25 augusti 1891 av Ronneby stad för en köpeskilling av 1,000 kronor en angrän-

sande tomt om 1.267 hektar eller 2 tunnland 18.11 kappland, och erhöll kronan den 7 september 1891 på grund av nämnda köpeavhandling lagfart vid Medelsta häradsrätt å frälsehemmanet Ronneby Skogsgården nr 7 (122) 6 ⁸/₁₀ kappland skattlagd jord.

Det å förstnämnda område uppförda kasernetablissemanget användes av Blekinge bataljon till år 1905, då bataljonen uppgick i Karlskrona grenadjärregemente, för vilket kaserner uppförts i Karlskrona.

I anledning av att kasernetablissemanget därefter stod obegagnat, gjordes från stadens sida hänvändelse till arméförvaltningen om återfående av tomten samt om byggnadernas förvärvande för stadens räkning. Denna hänvändelse ledde icke till något resultat. Emellertid förlades en avdelning av Andra livgrenadjärregementet under ett par års tid i kasernetablissemanget, varefter detsamma åter stod tomt. På grund härav gjorde staden år 1912 en ny hänvändelse till arméförvaltningen. Arméförvaltningens fortifikationsdepartement lät då anställa en värdering av byggnaderna, vilka åsattes ett pris av sammanlagt 130,500 kronor. Staden, som erhöll anmodan att avgiva anbud å byggnaderna, erbjöd sig att inlösa dem för 15,000 kronor samt att återköpa den tomt, som kronan genom köp förvärvat från staden, för 1,000 kronor. Någon försäljning kom dock icke till stånd.

Under år 1913 erhöilo generallöjtnanten G. Björilin och ledamoten av riksdagens andra kammare Carl Persson i uppdrag att bland annat verkställa utredning rörande det framtida användandet av kasernetablissemanget i Ronneby. I skrivelse den 30 augusti 1913 hemställde dessa sakkunniga, att, därest kasernetablissemanget med därtill hörande jord och byggnader icke framdeles skulle erfordras såsom skoletablissemang eller för något annat militärt ändamål »för i och invid Ronneby förlagda trupper», det av Ronneby stad kostnadsfritt till kronan upplåtna området måtte återlämnas till staden, samt att det av Ronneby stad avgivna anbudet att för tillhoppa 16,000 kronor inköpa dels det mindre utav staden för 1,000 kronor till kronan försålda därtill angränsande området, dels ock de för etablissemanget uppförda byggnaderna måtte, sedan riksdagens medgivande därtill inhämtats, antagas. Detta förslag blev emellertid icke föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning.

Sedan byggnaderna under mobiliseringstiden 1914 tagits i anspråk för olika förläggningar, förklarade sig staden i skrivelse till Kungl. Maj:t återtaga sitt tidigare anbud, därest en tredje bataljon av Karlskrona grenadjärregemente förlades till Ronneby. Denna bataljon blev dock enligt beslut den 5 mars 1915 förlagd till Karlskrona, och stadens framställning i övrigt ledde icke heller då till något resultat.

Sedan byggnaderna från och med år 1919 stått obegagnade, förnyade staden genom skrivelse den 2 december 1920 sin anhållan i enlighet med det tidigare anbudet. Under utredningen av detta ärende gjorde arméförvaltningens fortifikationsdepartement gällande, att staden icke ägde rätt återbekomma det markområde, staden upplåtit till kronan, med hänsyn till att kasernetablissemanget fortfarande i viss mån toges i anspråk genom tillfälliga militärförläggningar från Karlskrona grenadjärregemente.

Beträffande värdet å byggnaderna avgavs den 27 december 1920 ett intyg av t. f. stadsarkitekten i Karlskrona N. O. Segerberg. Denne ansåg, att värdet å desamma icke borde sättas lägre än till 400,000 kronor samt att, om byggnaderna skulle nedrivas, användbara materialier efter nedrivningen kunde värderas till 35,000 kronor. Sedan staden i skrivelse den 15 april 1922 höjt sitt anbud å byggnaderna till 30,000 kronor, förklarade fortifikationsdepartementet i utlåtande den 28 juni 1922, att departementet, under

föresättning att byggnaderna kunde utan olägenhet för försvaret undvaras, tillstyrkte deras försäljning till staden för 50,000 kronor.

Vid 1925 års riksdag väcktes inom andra kammaren av herr Törnkvist i Karlskrona tre motioner (nr 179—181) angående återlämnande till Ronneby stad av det jämlikt avtalet den 12 maj 1890 till kronan upplåtna markområdet ävensom försäljning av byggnaderna och det angränsande tomtområdet till staden för en köpeskilling av tillhoppa 31,000 kronor. Motionerna föranledde jämlikt jordbruksutskottets hemställan (utlåtande nr 26) icke till någon riksdagens åtgärd.

Sedan försvarsfrågan vid 1925 års riksdag blivit avgjord, inkommo stadsfullmäktige i Ronneby den 15 juni 1925 med en skrivelse, däri fullmäktige ånyo erinrade om sin i april 1922 ingivna framställning om att återbekomma den tomt, varå kasernetablissemanget i Ronneby vore uppfört, samt om stadens erbjudande att inköpa byggnaderna. Med anledning härav erhöll arméförvaltningens fortifikationsdepartement i uppdrag att upptaga förhandlingar med Ronneby stad för att utröna, dels vilken summa staden vore villig betala för de ifrågavarande byggnaderna, dels och huruvida staden icke kunde avstå annan byggnad att användas för landstormsförråd. I samband med förhandlingar, som i följd härav inleddes med staden, kom en ny värdering av byggnaderna till stånd. Enligt denna värdering, som utfördes den 3 september 1925 av byggmästaren Herman Ohlsson i Kalmar, uppskattades byggnaderna till ett värde av 253,000 kronor. Om byggnaderna skulle nedrivs och borttransporteras, kunde endast det vid rivningen utvunna fullgoda materialet värderas. Detta beräknades uppgå till ett värde av 28,350 kronor, därvid avdrag skett för rivnings- och transportkostnader.

Enligt utdrag av protokoll, hållet vid sammanträde med stadsfullmäktige i Ronneby den 24 september 1925, förklarade stadsfullmäktige emellertid sig icke vara villiga att för inlösen av kasernetablissemangets byggnader betala högre belopp än det i april 1922 erbjudna eller 30,000 kronor. Däremot vore stadsfullmäktige beredda att upplåta tillräckligt utrymme för landstormsförråd antingen i den nuvarande kasernbyggnaden, därest denna bleve av staden inköpt, eller i annan byggnad, som av arméförvaltningen kunde godkännas.

I sitt i anledning härav den 23 december 1925 avgivna utlåtande anförde arméförvaltningens fortifikationsdepartement, att departementet för sin del ansåge det av staden avgivna anbudet å 30,000 kronor för byggnaderna vara för lågt samt att detsamma icke borde antagas. I fråga om äganderätten till det av staden till kronan upplåtna markområdet anförde departementet, att arméförvaltningens ombudsman i infortrat utlåtande såsom sin mening framhållit, att goda skäl talade för att kronan faktiskt förvärvat äganderätten till området, och att det måste anses ankomma på staden, därest den ansåge sig därtill hava anledning, att anhängiggöra rättegång mot kronan med påstående, att staden måtte förklaras vara ägare till området.

Jag övergår härefter till kasernkommitténs förslag jämte motiveringen härför. Kommittén anför därutinnan följande.

För fullgörande av det uppdrag, som anförtrotts kommittén, hade kommittén vid besök i Ronneby den 8 mars 1926 besiktigat det därstädes belägna kasernetablissemanget samt vidare inlett förhandlingar med representanter för Ronneby stad rörande frågan om stadens övertagande av byggnaderna ävensom, därest överenskommelse i dylikt hänseende icke skulle kunna komma till stånd, rörande det framtida användandet av etablissemanget för kronans räkning.

Med anledning av en till kommittén överlämnad framställning från medicinalstyrelsen om verkställande av utredning angående lämpligheten av att till sinnessjukanstalt inreda ifrågavarande kasernbyggnad hade vid den av kommittén verkställda besikten särskilt undersökts möjligheten av att omändra kasernbyggnaden till sinnessjukanstalt. Därvid hade det visat sig, att en dylik omändring icke kunde ske utan väsentliga om- och tillbyggnader. Med hänsyn till att det tillgängliga markområdet, vilket å flera sidor begränsades av vägar, vore synnerligen knappt, skulle anordnandet å platsen i fråga av en dylik institution vara förenat med vissa svårigheter. Anstalten skulle näppeligen kunna erhålla en sådan omfattning, att det skulle vara ur ekonomisk synpunkt fördelaktigt för statsverket att driva densamma. Förslaget att till staden förlägga en anstalt för sinnessjuka mötte dessutom hos stadens myndigheter föga sympati, då det allmänt befarades, att förefintligheten av en dylik anstalt skulle menligt inverka på badgästfrekvensen vid Ronneby brunn. Med hänsyn härtill hade kommittén ansett sig böra frångå projektet att aptera kasernetablissemang till sinnessjukhus och i stället inriktat sig på att med Ronneby stad söka träffa överenskommelse om att staden skulle övertaga kasernetablissemang.

Vad härvid till en början anginge kronans rätt till det markområde, varå kasernetablissemang vore uppfört, syntes det icke kunna förnekas, att kronan, som därå erhållit lagfart, med äganderätt besuttede området i fråga. Med åberopande av den i upplåtelsehandlingen den 12 maj 1890 intagna bestämmelsen, att för den händelse området icke längre skulle bli erforderligt för de i och invid Ronneby förlagda trupper, detsamma skulle åter tillfalla staden, syntes staden emellertid, så som förhållandena numera hade utvecklats, kunna göra anspråk på att utan ersättning återfå markområdet. Då kasernetablissemang icke sedan år 1919 använts för militärförläggning, borde kronan enligt kommitténs mening icke ställa sig avvisande mot stadens framställning i denna del. Ett tillmötesgående av denna stadens begäran borde dock göras beroende av att de å fastigheten uppförda, kronan tillhöriga byggnaderna kunde för ett någorlunda rimligt pris överlåtas till staden.

De uppskattningar, som vid olika tillfällen verkställts för att utröna kasernetablissemangets värde, hade, såsom av det föregående framgick, givit synnerligen skiftande resultat. Vid värderingarna torde viss hänsyn hava tagits till själva markvärdet och utgångspunkten varit den, att mark och byggnader alltjämt skulle befinna sig i samma ägares hand. Enligt kommitténs mening kunde visserligen byggnaderna i och för sig anses äga ett icke oväsentligt värde, men att på ett ekonomiskt sätt utnyttja dem för annat ändamål måste bli förenat med avsevärda kostnader. Att Ronneby stad för byggnaderna i fråga skulle betala en köpeskilling, beräknad efter de belopp, som vid värderingarna åsatts dem, hade kommittén icke ansett sig kunna ifrågasätta. Som staden under den närmaste framtiden icke torde hava någon direkt användning för etablissemang, syntes det icke kunna begäras, att staden för byggnaderna skulle erlägga tillnärmelsevis det värde, vartill byggnaderna uppskattats. Snarare syntes till ledning vid bedömandet av byggnadernas nuvarande värde i kronans hand hänsyn i viss mån böra tagas till de uppgifter, som lämnats angående de belopp, som vid byggnadernas nedrivning skulle kunna erhållas för byggnadsmaterielen.

Sedan de mellan kommittén och staden förda förhandlingarna slutförts, hade desamma resulterat i träffande av ett preliminärt avtal.

Vid uppgörande av detta avtal hade förutsatts, att staden utan särskild kostnad skulle återfå det av staden år 1890 till kronan upplåtna markom-

rådet, och syntes, med hänsyn till vad ovan anförts, någon befogad invändning icke kunna göras häremot.

För inlösen av de å fastigheten befintliga, kronan tillhöriga byggnaderna samt för inköp av det den 25 augusti 1891 för ett pris av 1,000 kronor av staden till kronan försälda markområdet hade ansetts, att staden borde erlægga en köpeskilling av tillhoppa 48,750 kronor. I sin förut omförmälda skrivelse den 28 juni 1922 hade arméförvaltningens fortifikationsdepartement uttalat, att kasernbyggnaderna skulle, för den händelse de ej behövdes för militära ändamål, kunna försälas till ett pris av 50,000 kronor. Vid förhandlingarna hade utgångspunkten varit den, att det sammanlagda värdet av dessa byggnader samt av det år 1891 av kronan inköpta markområdet kunde uppskattas till sistnämnda belopp. Då emellertid enligt avtalet kostnaden för erhållande av lagfart å de överlåtna fastigheterna skulle gäldas av staden samt fastigheternas sammanlagda taxeringsvärde uppginge till 125,000 kronor, hade det ansetts skäligt att minska köpesumman med det belopp, 1,250 kronor, som staden vid sökande av lagfart å fånget skulle utgiva i lagfartsstämpel.

Enligt denna beräkningsgrund hade köpeskillingen fastställts till 48,750 kronor. Denna summa, som med icke mindre än 17,750 kronor överstege vad staden bjudit i sitt senaste år 1922 avgivna och år 1925 förnyade köpebud, hade syntts kommittén kunna av kronan godtagas.

Enligt avtalet skulle staden den 30 september 1927 erlægga ett belopp av 2,750 kronor. Återstående del av köpeskillingen, 46,000 kronor, skulle behandlas som ett tjuguarigt amorteringslån. Staden skulle under amorteringstiden vara skyldig att till kronan erlægga fem procents ränta å den resterande köpesumman. Genom denna anordning hade möjligheterna för staden att erlægga den avtalade köpeskillingen väsentligen underlättats, utan att därigenom på något sätt statsverkets berättigade intressen åsidosattes. Därest staden skulle finna med sin fördel förenligt att tidigare inbetala resterande del av köpeskillingen, skulle staden när som helst under amorteringstiden vara berättigad att inbetala vad som kunde återstå å lånet.

Genom en bestämmelse i avtalet om skyldighet för staden att för all framtid på anfordran tillhandahålla kronan behöfligt utrymme för landstomsförråd syntes på ett betryggande sätt hava tillgodosetts kronans behov av förvaringslokaler för de förråd av nämnda beskaffenhet, vilka för närvarande vore inrymda i ifrågavarande kasernetablissemang.

Arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement.

Arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement hava i utlå-tande den 19 januari 1927 anmält, att departementen icke hade något att erinra mot att ifrågavarande av kasernkommittén med delegerade för Ronneby stad ingångna preliminära avtal bleve av Kungl. Maj:t och riksdagen godkänt. Tillika hava departementen anført, att de jämlikt avtalsbestämmelserna inflytande försäljningsmedlen syntes böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Departementschefen.

Ifrågavarande kasernetablissemang lärer hädanefter icke vara erforderligt för något lantförsvarets ändamål, varför frågan om dess framtida disponerande nu bör upptagas till avgörande. Det förslag härutinnan, som innefattas i det av kasernkommittén framlagda preliminära avtalet med Ronneby stad, ävensom vad i övrigt genom detta avtal skulle överenskommas med staden, finner jag vara av beskaffenhet att kunna för kronans del godtagas. De på grund av avtalet inflytande försäljningsmedlen torde, i

överensstämmelse med vad arméförvaltningens fortifikations- och intendentsdepartement föreslagit, böra tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* godkänna omförmälda den 15 och den 21 december 1926 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Ronneby stad, å andra sidan, ingångna preliminära avtal rörande överlåtelse till Ronneby stad av viss kronan tillhörig fastighet i nämnda stad (Bil. A);

dels ock medgiva, att de jämlikt berörda avtal inflytande försäljningsmedlen må tillgodoföras lantförsvarets fond för byggnader och andra försvarsändamål.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Georg Z. Topelius.

Bil. A.

Mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, samt Ronneby stad, å andra sidan, träffas härmed följande avtal:

§ 1.

Kungl. Maj:t och kronan överlåter till Ronneby stad:

a) den fastighet om ett tunnland nio och trettioåtta etthundradedels ($9\frac{38}{100}$) kappland skattlagd jord av det till egendomen Ågården hörande frälshehemmanet Ronneby Skogsgården nr 7 (122), i areal innehållande 16,640 kvadratmeter, som staden enligt avhandling den 12 maj 1890 överlåtitt till kronan och å vilken fastighet kronan den 5 juli 1890 vid Medelsta häradsrätt erhållit lagfart;

b) ett intill nyssnämnda fastighet gränsande område av samma hemman utgörande i ytvidd 1.267 hektar eller 2 tunnland 18.11 kappland och i skattlagd jord 6.8 kappland, vilket område staden enligt köpeavhandling den 25 augusti 1891 försålt till kronan och varå kronan den 7 september 1891 vid förberörda häradsrätt erhållit lagfart;

c) samtliga de å förstnämnda fastighet uppförda, kronan tillhöriga byggnader, nämligen en kasernbyggnad, ett exercishus, en avträdesbyggnad, en sprutbod och diverse stallbyggnader.

§ 2.

Den överenskomna köpeskillingen för den sålunda till staden överlåtna egendomen, vilken staden äger att i befintligt skick tillträda den 1 oktober 1927, utgör 48,750 kronor.

§ 3.

Köpeskillingen erlägges på det sätt, att staden Ronneby den 30 september 1927 till kungl. arméförvaltningens kassa inbetalar 2,750 kronor. Återstående del av köpeskillingen, 46,000 kronor, behandlas som ett tjuguarigt femprocentigt amorteringslån med annuitetstermin den 30 september under ett vart av åren 1928—1947. Den årliga annuiteten, uppgående till 3,691 kronor 16 öre, skall av Ronneby stad inbetalas till kungl. arméförvaltningens kassa utan anfordran varje den 30 september under åren 1928—1947.

Därest staden finner med sin fördel förenligt att tidigare inbetala köpeskillingen, skall staden äga rätt att när som helst under amorteringstiden inbetala återstående del av lånet.

§ 4.

Lagfartskostnaderna för detta fång bestridas av staden. Erforderliga åtkomsthandlingar till fastigheterna, vilka äro gravationsfria, tillhandahållas av kronan.

§ 5.

Ronneby stad förbinder sig att för all framtid tillhandahålla kronan, om så påfordras, erforderligt utrymme för landstormsförråd antingen i den här ovan omförmälda kasernbyggnaden eller ock i annan därtill lämplig byggnad, som för ändamålet godkännes av kungl. arméförvaltningen.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena samt Ronneby stad det andra exemplaret.

Stockholm den 21 december 1926.

Johan Jönsson.

Nils Berlin.

Ronneby den 15 december 1926.

S. V. Rietz. *A. Ekenman.* *Wiktor Thörnberg.*

Albert Bergman. *Gunnar Fischer.*

Egenhändiga namnteckningarne bevittna:

Fredrik Berg.

Carl Ahlberg.
